

oefeningen van de rechte lijn en het platte vlak. Bij zijn wedergeboorte heb ik het gevoel weer te mogen ademen; alsof er weer iets anders menselijks in ons los mag komen dan enkel de redeneering. De krul behoort misschien tot het rijk van het overbodige, waarvan de paradox is gezegd, dat dit het eenige noodige is; zonder hem verstart onze geest. En zelfs het vlakke Holland heeft hem in groote periodes niet gebannen. De tastende pogingen bij het inrichten van het voorste gedeelte van het Hollandsche paviljoen kunnen in principe worden toegejuicht. Voor mij is intusschen hier niet bezwezen, dat deze krullen ook uit gekrulde zinnen voortkomen. Wij krijgen een beetje den indruk, dat na het eerste boekje met regelmatige werkwoorden wordt overgegaan tot het tweede, met de onregelmatige. Zoo gaat het niet in de kunst. Bij den groei der kunst kan, wat systematisch opgebouwd lijkt, soms afbrekend voor het gevoel zijn. Of hier een nieuwe barok in wording is — het is mogelijk en ik hoop het zelfs. Men duike dan zoo diep als maar kan; nu blijft het nog plassen aan de oppervlakte en zelfs langs den oever. En nu zou het dobberen van den eenen stijl naar den anderen even weinig blijvende waarde hebben als het snoepen aan Lodewijkstijlen van vroeger.

Aan een niet geheel voortspruiten uit innerlijken drang of daaraan nog onvoldoende gehoorzamen zal het wel zijn toe te schrijven, dat er van dit ensemble niet de kracht uitgaat dat een verband van hooger orde het zou gegeven hebben. Er ontbreekt misschien maar zoo weinig aan om te geraken tot de stemming, feestelijk of hoe ook, die zou kunnen heerschen in deze afdeeling.

Bij een tentoonstellingsgebouw staat men dadelijk voor de eerste moeilijkheid: de vrije keuze. Een gebouw om proeven van decorateurs te toonen of decorateurs in dienst van een geheel en die daarvoor speciale tentoonstellingskunst moeten scheppen? De opgave van dien muur met vier zuilen er voor is niet alledaagsch; dit kan aanleiding zijn tot monumentaliteit. Nu de vraag: zijn de tusschenruimten bedoeld als muur; of — ik voor mij accepteer in dit opzicht alles — moeten zij soms met de hulp der versierders open ruimten suggereeren? De in volume gebrachte perspectievische landkaart van Lambert Simon is een ontkenning van het wandvlak, vooral met de als repoussoir dienende engelen. Een golvende en krullende omlijsting van te zwak reliëf stopt deze drie-dimensionale werking; zonder haar over te brengen op het overige deel van het vlak, maar ook zonder een krachtige afscheiding te vormen zooals de renaissance-lijsten, waarbinnen op de muren van het Dogen-paleis Tintoretto en Veronese baas in hun eigen wereld waren. Daarnaast was het niet gemakkelijk voor Sjollema, zich hierbij aan te passen, waar niet een strenge regie den door hem afgebeelde vier winden van Holland wees hoe zij waaien moeten. Er kon hoogstens gestreefd worden naar een zuiver decoratieve eenheid. Indien hier de organisator van het interieur, die dieper overtuigd van zijn beginselen, het samenspel der de-